

LUNDS
UNIVERSITET

INSTITUTIONEN FÖR PSYKOLOGI

Tryggbas-script i mellanbarndomen

- Representationer i relationer

Xenia Oxenstierna
Kandidatuppsats vt12

Handledare: Elia Psouni

Sammanfattning

Detta projektarbete tar upp barnets tryggbas - script i kontext till deras relation till föräldrarna. Secure Base Script Test (SBST) och barnets beskrivande relation till föräldrarna i Friends and family Interview (FFI), samt Kerns trygghetsskala (KSS) användes som undersökningsmetoder. Projektet studerade korrelationen mellan indikationen av en trygg bas genom barnens berättelser i SBST (tryggbas- script) och indikationen av att föräldern fungerar som en trygg bas genom information från FFI-intervjun, utifall det kunde påvisas att kvalitén i tryggbas - script sammanträffar med uppskattningen av trygg bas via FFI. Med KSS mättes barnets upplevda relation till föräldern, genom dess tillgänglighet, öppenhet och lyhördhet i kommunikation. Trettioett barn i åldern 8-11 år (N=31) från skolor i södra Sverige deltog. Studiens resultat visar, som väntat, positiva samband mellan kvalitén i barnens trygg-bas script som den mätts i SBST och upplevd trygg bas i relation till föräldern, som den framgår av FFI. Något mer oväntat, detta positiva samband var mycket starkare när det gäller upplevd trygghet hos moder jämfört med upplevd trygghet hos fadern. Detta kan vara en indikation att kvalitén i relationen till modern är starkare relaterad till barnets tidiga script, jämfört med relationen till fadern. Studien stödjer dessutom att man kan med tillförlitlighet utläsa kvalitén i barnens tryggbas-script med hjälp av SBST.

Nyckelord: anknytning, relation, script, tryggbas -script

Tack

Tack till alla ni barn som ställde upp i denna forskningsstudie, så att denna studie var möjlig att genomföra. Vidare vill jag tacka för all hjälp och vägledning som du har givit mig Elia Psouni och Caroline Gustafsson för all korrekturläsning. Ni ska ha ett evigt tack.

Innehåll

Sammanfattning	2
Tack	3
Introduktion till anknytningsbegreppet	5
Anknytningens utveckling: de första åren	6
Mellanbarndom och anknytning	8
Script- Tidiga beteendemönster/händelseförlopp scripts, lagrade i minnet	10
En metod för att studera trygghets script	11
Syfte	13
Metod	14
Deltagare	14
Material	14
Procedur	17
Resultat	18
Diskussion	22
Metodologiska svagheter och förslag för framtid forskning	24
Slutsats	24
Referenser	26

Inledning

Introduktion till anknytningsbegreppet

Psykoanalytisk teori innefattar metapsykologiska teorier vilket är de grundläggande utgångspunkterna i teorisystemet utvecklingsteori. Teorierna behandlar den normala utvecklingen hos ett barn. Metateorin beskrivs som så att den utgår utifrån fem grundantaganden (Rapaport & Gill, 1959 i Broberg, 2006). Dessa är: 1. *Det genetiska* (utvecklingens olika faser, dvs orala, anala och falliska fasen osv), 2. *Det strukturella* (uppdelning av psyket, jaget, detet och överjaget), 3. *Det adaptiva* (intrapsykiska förändringar), 4. *Det ekonomiska* (styrelseförhållandena mellan primär och sekundärprocesser, och mellan olika energier, till exempel lust och olust) och 5. *Det dynamiska* (de driftmässiga energikällorna, sexualdrift och aggressionsdrift).

John Bowlby, som var en betydelsefull utvecklingspsykolog, accepterade de tre första grundantagandena i metateorins uppdelning d.v.s. det genetiska, det strukturella och det adaptiva, eftersom hans intresse var att beskriva och förstå anknytningssystemet i utveckling till nära känslomässiga interaktioner där bindningen d.v.s. anknytningen mellan barn-förälder var av vikt. Dessutom förespråkade Bowlby kunskap kring öppna kommunikationer inom familjen, så som att föräldrarna framhäver sig själva i en positiv roll inför sitt barn och vikten av att barnet fick växa upp i en trygg miljö där det använder sina föräldrar som en trygg bas (Broberg, 2006). Anknytningsteorin har använts som en klinisk teori för att informera och reformera människors kunskap om anknytningens betydelse över tid (Broberg, 2006). Anknytningsteorin har en särställning bland de teorier som har sitt ursprung i den klassiska psykoanalysen. Det anses idag att anknytningsteorin är en av dagens viktigaste psykologiska teorier, eftersom den handlar om hur människor förhåller sig till närhet, beskydd och omsorg samt om hur det lilla barnet utvecklar sin självständighet och upptäckarglädje i livet (Broberg, 2008).

Den anknytningspsykologiska forskaren Mary Ainsworth myntade begreppet ”en trygg bas” (Bowlby, 1994; Broberg, 2006). Trygg bas konceptet är det mest centrala begreppet inom anknytningsteorin. Trygg bas står för (a) att vara en bas (a secure base) för barnets utforskande i den yttre världen och (b) att utgöra en trygg hamn (a heaven of safety) som barnet känner att det kan återvända till vid farofyllda händelser eller vid hot. Om relationen påverkas av otrygghet kan barnets förmåga att utforska världen minska (Ainsworth et al., 1978 i Bowlby 1994). Mary Ainsworth utvecklade en studie kallad Strange Situation

(främmande situationen) vars syfte var att undersöka relationen mellan barn-mor och hur barnet knyter an till modern.

Tillsammans utvecklade Bowlby och Ainsworth teorierna kring anknytningens betydelse, som understryker hur betydelsefullt det är för ett barn att få växa upp i en trygg familj med en trygg bas, och varför.

Ainsworth och Bowlby i Broberg (2008) beskriver anknytningen som ett specialfall som ingår i en större grupp av nära känslomässiga band. Gemensamt för dessa band är att de har varaktighet över tid, att de riktas mot en specifik individ, att det finns en känslomässig relevans för individen, att personerna i fråga söker sig till närhet. Dessa relevanta känslor är mycket viktiga då vid obehagliga och under ofrivilliga separationer de väcks och måste då bemötas på ett korrekt sätt. Slutligen, den som är anknuten söker trygghet, tröst och beskydd hos sin anknytningsperson. Om individen får trygghet och beskydd när hon/han söker den andres närhet, kallas anknytningen *trygg anknytning* medan om närhetssökandet inte leder till känslan av ökad trygghet kallas den *otrygg anknytning*.

Anknytningens utveckling: de första åren

Ainsworth gjorde studier under 1960 - talet på barn och kring barns anknytningsbeteende (Broberg, 2008). Hennes studier var baserade på iakttagelser av hur spädbarnet reagerade i sin förälders närvaro, hur spädbarnet reagerade när det blev lämnat ensamt och till sist hur spädbarnet reagerade när föräldern återvände. Efter dessa iakttagelser kunde Ainsworth klassificera olika anknytningsstilar efter mönster (Bowlby, 1994). Dessa är (a) otrygg – undvikande, (b) trygga och (c) otrygg resistent. Barn med otrygg - undvikande anknytning uppför sig ostressade vid en separation från anknytningsperson och agerar undvikande när denne återvänder. Barnet blir inte förvirrat eller ledsat när han eller hon får vara ensam en tid. Barn med trygga anknytningar blir antingen stressade/distraherade eller inte stressade/distraherade när anknytningspersonen lämnar rummet. När de förenas uppvisar barnet glädje över att få träffa anknytningspersonen igen. Barn med otrygg resistent anknytning distraheras så pass mycket av separationen att de blir ledsna och lugnar inte ner sig förrän de återförenas med sin anknytningsperson, men en del förblir otröstliga.

Winnicott i Havnesköld (2009) menar på att det behövs minst en vårdare som svarar för barnets grundläggande behov, såsom mat, sömn, värme och beskydd och att vårdaren kan

bemöta barnets signaler på ett tillfredsställande sätt. Barnet använder sig av alla sina sinnen för att ”smaka” på världen runt omkring och upptäcka allt nytt och spännande i sin omgivning. Det är då viktigt för barnet att föräldern bemöter barnets utforskning på ett bra sätt som stärker barnets anknytningssystem och samtidigt ger barnet en trygg bas att luta sig mot. Men förutom själva kvalitén i interaktionen föräldern och barnet emellan när det gäller enklare behov kommuniceras trygga och otrygga aspekter i anknytningsrelationen även genom hur diskussioner mellan barnet och föräldrarna - kring känslor och sociala relationer - gestaltar sig. Barnets anknytning påverkas således i stor grad av vilka omvårdnadserfarenheter föräldern har med sig i sitt bagage från barndomen och dess erfarenheter ifrån sina anknytningspersoner, samt hur föräldern eller omvårdnadspersonen bemöter barnet (Broberg, 2008).

Det är föräldrarna som ger kärlek och trygghet åt barnet och som formar och interagerar i barnets anknytningssystem genom att påverka barnets sociala omgivningar under de första åren. Föräldern är både barnets lekkamrat och primära anknytningsfigur (Bretherton & Munholland, 2008). Om ett barns anknytningsbeteende avvisas eller negligeras utvecklar barnet en negativ modell av självet. Konsekvenserna av detta blir att barnet undviker att söka stöd ifrån sina anknytningspersoner även i de stunder då barnet behöver som mest stöd. I dessa fall riktar barnet sin uppmärksamhet mot leksaker och gosedjur. När anknytningspersonen är inkonsekvent i sin anknytning signalerar barnet fara i onödan i sitt eget utforskande av världen. Detta skiftar barnets uppmärksamhet vid direkt kontakt till anknytningspersonen. Upprepas detta mönster kan barnet förvärva sig en underförstådd uppfattning om att omgivningen utanför hemmet är farofyllt (Broberg, 2008).

Det är av vikt att barnet får leka av sig för att barnets anknytningsrelation ska bli trygg. Winnicott menar att i leken kan barnet leka ut sina känslor, händelseförlopp och de erfarenheter som det får uppleva i den stora världen (Havneskiöld, 2009).

Bowlby (1994) förmedlade vikten av öppenhet i en familjerelation och där föräldrar genom en öppen kommunikation tillåter sina barn att interagera i emotionellt öppna diskussioner.

Bowlby fäste betydelse i att verbal anknytning överförs från förälder till barn. Vidare, i och med att barnet utvecklar sina adaptiva anknytningssystem när föräldern uppmuntrar sitt barns inre värld (tankar) kommer barnet att utvecklas på ett positivt tryggt sätt.

Föräldrarnas olika beteenden och emotionella reaktioner resulterar vidare i att barnet konstruerar egna inre arbetsmodeller. En inre arbetsmodell (IAM) är resultatet av skapandet

av flera aktiva mentala representationer av verkligheten. För att förstå länken mellan den tidiga miljön och de senare förväntningarna som barnet utvecklar sker det en kontinuerlig uppdatering av de inre arbetsmodellernas funktion på ett optimalt sätt som hjälper barnet ute i världen (Broberg, 2006). Det är viktigt att föräldern ger barnet en trygghet, så att barnet kan känna sig trygg att utvecklas till en trygg individ. Ainsworth menade på att barn har olika typer av anknytningsstilar till olika omvårdnadspersoner där samspelet innefattar villighet och förmåga till att stödja barnets behov av skydd, tröst och trygghet (Broberg, 2008). Mentala representationer och inre arbetsmodeller grundas hos barnet och av barnet självt, utifrån viktiga närstående samspel och samspelet mellan barn - föräldrar och barn - andra. Modellerna blir till en viktig beståndsdel i själva personlighetsutvecklingen och förtydligar då barnets möjligheter till en tryggare anknytning.

Mellanbarndom och anknytning

Barnets tidiga sociala utveckling är således orienterad och formad utifrån föräldrarnas värld. Forskning visar på att trygga föräldrar - barn relationer är den mest influerade rollen av kvalitet, d.v.s. att relationen är en trygg och stabil bas med öppna kommunikationer mellan föräldern och barnet, vilket i sin tur har ett psykiskt stärkande skydd för barnet. Barn formar tillsammans med anknytningspersonen ett ”tryggt själv”, ett ”otryggt själv” eller ett ”undvikande otryggt själv” beroende på kvaliteten i relationen dem emellan (Kerns, 2008). Under mellanbarndomen tar barnet ett kliv ifrån familjen och ut i vida världen och barnet hamnar i nya miljöer så som skolor och fritidsaktiviteter. I och med det kommer barnet att skapa relationer till nya människor, vuxna som är deras ledare, skolfröknar och fritidsledare samt nya vänner, med de som går i samma klass och med de som är ifrån fritidsaktiviteterna. Alla dessa människor kommer att påverka barnets sätt att se sig själv på, både dess bra och dåliga sidor. De yttre och inre påverkningarna formar barnets sätt att se på sitt ”själv”.

Det var inte förrän under 1990-talet som man började undersöka anknytningens betydelse för barn i åldrarna 8-15 år (mellanbarndomen). Anknytningen socialt och emotionellt mellan två personer är ett kontinuerligt arbete livet ut (Fivusch, 2006). Trygg bas konstrueras utifrån anknytningsbeteenden och det samspel som finns mellan förälder och barn. Vid äldre ålder kan barnet/ungdomen få användning av den internaliserade tryggheten som är kommen ur anknytningen genom en förhöjd stresstålighet (Broberg, 2008).

Där båda föräldrar ska utgöra en trygg tillflykt, en trygg bas till sitt barn så att barnet kan känna sig alltid välkommet tillbaka hos föräldrarna, där det kan få fysisk och emotionell kraft

och där utvecklingen av den trygga relationen kan fortsätta efter de första åren. Föräldrarna förmåga att intuitivt förstå och respektera att barnet vill upptäcka världen på egen hand och deras förmåga att finnas kvar, lika trygga och stöttande som de var när barnet gav sig iväg, är avgörande. I denna roll mellan förälder och barn ligger vikten vid att föräldrarna finns till hands. Trygga barn i skolåldern vågar i större utsträckning utforska sin omgivning och tar större friheter än vad otrygga barn gör (Bowlby, 1994). Har barnet en otrygg bas gentemot sina anknytningspersoner tenderar barnet att utveckla två uppsättningar arbetsmodeller utav "självet" i relation till sin egen förälder och andra. Barnets anknytningsfigur blir ickebärande. d.v.s. barnets anknytningsperson är själv inte tillräckligt stark för att fungera som stöd åt barnets utveckling och barnet kan på så sätt utveckla en negativ syn på sitt "själv". De barn vars föräldrar förbjuder dem att ifrågasätta slutgiltiga svar eller straffar dem för att de har tagit sig friheter som föräldern inte har tillåtit dem kommer troligtvis utveckla en otrygg relation till sina föräldrar. I värsta fall kan det hända att barnet tar föräldrarnas beteende till andra personer i sin omgivning, d.v.s. barnet bråkar eller slår ett annat barn (Bretherton & Munholland, 2008).

Vid mellanbarndomen (8-11 år) menar Bowlby att barnet omstrukturerar sina inre modeller av relationer. De får lättare att förstå sina föräldrars önsknings om kringliggande beslut och barnet kan nu lättare kommunicera kring besluten. Detta leder barnet till att förändra sina värderingar kring anknytningsfiguren och utveckla sina kognitiva förmågor kopplat till sig själv och till andra anknytningspersoner, vilket Bowlby (1994) såg som en del av barnets arbetsmodell för anknytning. Förändringarna i arbetsmodellens struktur sker hos barnet när han eller hon får ökad självmedvetenhet och flexibilitet i sitt tänkande. Från det att barnet börjar lågstadiet börjar det ske förändringar i anknytningssystemet. Vid den här tiden får primära anknytningsfigurer ta ett steg bort ifrån barnet. Barnet börjar utforska världen själv och anknytningspersonens band är inte lika centralt. Gränserna dem emellan ökar och barnet tar sig friheten till större utflykter bort från föräldern. Ju äldre barnet blir desto mer tid spenderar barnet med vänner i skolan och vid olika fritidsaktiviteter. Det testas sig fram via motgångar och framgångar, självförtroendet utvecklas och det tar större ansvar för sitt beteende. Barnets anknytningssystem baseras på verkliga upplevelser från "dag till dag" interaktioner med sina föräldrar (Bretherton & Munholland, 2008).

Vidare förändras barnets metakognition, dess minne och kognitiva flexibilitet till allt större självmedvetenhet som i sin tur ökar förståelsen av andra personer, samt en förmåga till att reglera sina känslor och förstå att deras anknytningssystem har separata "icke - barn

fokuserade" mål. De kognitiva förmågorna är mer abstrakta nu och mer målspecificerade, men det finns begränsningar i barnets sätt att tänka vilket begränsar barnets förmåga till att interagera i relationer till en enskild generell modell (Bretherton & Munholland, 2008). Barnet utvecklar mer sofistikerade planer som inkluderar alternativ för att uppnå de mål han eller hon sätter upp och vidare kan det ändra sina planer och mål om det skulle behövas (Maysless 2005 i Bretherton & Munholland, 2008).

Barn - föräldrar anknytningen förändras till att barnet tar allt större ansvar för att själv ta kontakten till en öppen kommunikation med sin anknytningsfigur. Flera studier har visat att en trygg anknytning vid tidig barndom associeras med föräldrarnas känslighet för öppna kommunikationer. Andra studier har undersökt anknytningen i föräldraskapet och hos barn i åldern 8-12 år. Barn rapporterade i högre grad en tryggare anknytning till de föräldrar som var villiga att servera en trygg bas jämfört med de barn som inte hade föräldrar som erbjöd en trygg bas (Kerns, 2008). Relationen är relaterad till kvalitén av omvårdnaden från en anknytningsfigur. En barndom med upplevelser av en känslig och responsiv omvårdnad förväntas ge en trygg relation med en omvårdnadsperson där barnet är kunnigt till att använda föräldern som en trygg bas när det utforskar världen. Upplevelsen av omvårdnadspersonens trygghet ger barnet en "safe heaven" av trygghet som barnet vid stressade situationer tryggt kan vända sig till då det känner att "här är jag trygg". De barn som rapporterade en mer undvikande hanteringsstrategi med sina mammor visade på en lägre nivå av involvering, support och en mer ensidig aktivitet (Kerns, 2008).

Under mellanbarndomen och fram till vuxen ålder förändras och ifrågasätts barnets pålitlighet till föräldern och den förändringen i utvecklingen ger barnet en ökad förståelse av självverklighet (Kerns et al 2006, i Kerns, 2008). En skillnad mellan mellanbarndom och vuxen ålder är den typiska konstellationen av anknytningsfigurer. Föräldrarna fortsätter att vara barnets primära anknytningsfigur ända upp till vuxenlivet men förändringen mellan mellanbarndomen och vuxen ålder kommer att innebära ett större undvikande eller avvikande i attityder till föräldraanknytningen (Kerns, 2008).

Script - Tidiga beteendemönster/ händelseförlopp, lagrade i minnet

Inre arbetsmodeller skapas utifrån ett visst samspel mellan anknytningsperson och barn. Barnet har olika relationer till alla sina vårdare/anknytningspersoner och på så sätt olika uppsättningar av arbetsmodeller. Modellerna generaliseras och utifrån erfarenheterna skapar det äldre barnet andra anknytningsrelationer till vänner och senare i vuxenlivet till sin partner.

Bowlby beskrev anknytningen på så sätt att de interna arbetsmodellerna representerar individens upplevelser av ett tidigt omhändertagande som generaliserats till modeller av sig själv, andra och världen (Bowlby, 1994).

Scripten är stabila konstruktioner som lärs in av barnet utifrån erfarenheter av regelsättning, uppfostran och upplevelser i relation till anknytningspersonen, så som att sitta stilla vid matbordet, bli tröstad när det är ledset eller att inte göra illa sina syskon. Scripten hjälper barnet att förstå och bedöma relevansen i de upplevda händelserna som speglar den trygga basen och tillåter barnet att kunna förutse, förklara och precisera den pågående upplevelsen. Dessa script är en del utav vårt undermedvetna, implicita minne. De lagras in och förnyas var dag under barndomsåren med hjälp av de anknytningsmönster barnet har.

Barnet, utifrån sina tidiga upplevelser skapar grundläggande script som handlar om vad som händer när barnet hamnar i knipa eller träffar på ett problem som måste lösas. Barnet tar då fram sin tryggbas-script och använder det som en riktlinje hur att hantera situationen. Barnet konstruerar och organiserar således sina anknytningsbeteenden baserat på mönster som formas av de tidiga erfarenheter och berättelser som barnet får till sig. (Waters & Waters, 2006). Dessa berättelser och händelser/erfarenheter utgör alltså grunden för de mentala representationer som barnet har för handling, människa och objekt (Fivusch, 2006).

En metod för att studera trygghets script

Waters och Waters (2006) menar att trygg-bas scripten ligger kvar som grund i alla anknytningsrelaterade representationer och beteenden och att vi kan få tag på dem via berättelsebaserade stickprov, som innebär att individen får skapa en berättelse utifrån ett antal givna ord. Har individen ett grundläggande trygg-bas script blir det lättare för henne/honom att skapa och forma sin berättelse utifrån de givna orden, och denna berättelse blir mer rik i beskrivningar av interaktioner och känslor som bemöts. Om individen inte har ett grundläggande trygghetsscript kommer hon/han endast sätta samman orden ett efter ett för att skapa sin berättelse (Waters & Waters, 2006).

Med hjälp av de utvalda ord som används i berättelsen aktiveras de underliggande scripten för anknytningsrelaterande mönster, som exempelvis de script för omsorg mellan barn och modern.

För att ta reda på hur pass tillgängligt ett barns grundläggande script och trygghetsbas är har Psouni och Apetroaia (2009) utvecklat en metod kallad Secure Base Script Test (SBST). Testet går ut på att barnet ska berätta en historia utifrån ett antal ord som står skrivna på papper i en viss ordning (se beskrivning under *material*). Orden är valda så att de presenterar ett problem, eller negativt händelse. Vikten av ”trygghetsscriptet” är att se hur individen löser det problem eller den negativa händelse som presenteras, och för situationen tillbaka till det normala tillståndet (Psouni & Apetroaia, 2009). Om barnet har ett grundläggande trygg-bas script blir det lättare att forma en detaljerad berättelse utifrån de givna orden, om hur problemet löses i samarbete mellan barnet och sina föräldrar/vänner och om hur känslor bemöts. Om barnet inte har ett grundläggande trygghetsscript sätter det samman orden ett efter ett i sin berättelse.

Berättelserna värderas därför utifrån en 7 poängskala, där ”7” uppväger flera underliggande punkter, bland annat att barnets berättelse är väldetaljerad och välformulerad, så väl i känslor och personbeskrivningar som vid interaktioner dem emellan. Berättelser som får ”5” har ett mellanvärde av trygg bas innehåll, men det framgår inga omsorgsfulla meningar. Berättelser som får ”3” på skalan är mestadels händelsebaserade historier med mycket lite interaktioner mellan barn/förälder eller barn/vän. De berättelser som får ”1” på skalan har ingen röd tråd i sin berättelse och det förekommer udda innehåll där barnet ”springer” iväg med sin fantasi i berättelserna. En förklaringsmodell utifrån denna förståelse är att ett otryggt barn förhåller sig till orden som står skrivna på pappret, medan ett barn som är tryggt känner igen orden som en berättelse och vet hur berättelser skapas. Barnet frigör orden ur sitt koncept och har förmågan att förhålla sig till berättelsens grundstruktur.

Syfte

Genom att undersöka barnens trygg-bas script som det fångas upp i deras berättelser enligt Secure Base Script Testet (SBST: Psouni & Apetroaia, 2009) och deras fria berättelse om sina erfarenheter, tankar och känslor i relationer till sina föräldrar (och syskon) såsom de uppstår i en anknytningsbaserad intervju för barn i skolåldern, Friends and Family Interview (FFI: Steele & Steele, 2005), syftar jag här till att kunna studera mönster av samband mellan de tre instrumenten. Specifikt undersöks om mer utvecklade trygg-bas script, som de är fångade av SBST, kommer att vara associerade med indikationer av starkare trygghet i relationen föräldern-barnet emellan utifrån hur barnet representerar dessa relationer i FFI. Dessutom ämnade jag undersöka om barnets representation av sin relation till mor respektive far är lika starkt kopplade till barnets tidiga trygg-bas script eller om det finns en skillnad.

Vidare undersöks om en starkare trygg-bas script (SBST) är associerad med andra aspekter i barnets anknytningsrepresentation som är associerade med trygghet, såsom mindre starka uttryck av ilska gentemot föräldern som den fångas upp i barnets berättelser i FFI.

Sist men inte minst undersöktes om trygg bas enligt SBST och trygghet enligt FFI håller ihop med trygghet enligt Kerns trygghetsskala (KSS: Kerns, 1996), en väletablerad metod där man mäter hur barnet upplever föräldrarnas tillgänglighet, lyhördhet och öppenhet för kommunikation, men även dess pålitlighet vid stöd och hjälp (Broberg, 2008)

METOD

Friends and Family Interview (FFI: Steele & Steele, 2005) är en semistrukturell kvalitativ intervjubaserad metod som användes i denna studie, vidare har jag använt mig utav *Secure Base Script Test* (SBST: Psouni & Apetroaia, 2009) som både är en kvantitativ och kvalitativ metod, som utfördes muntligt, samt Kerns trygghetsskala (KSS: *Kerns Security Scale for Middle Childhood*, Kerns, 1996) en kvantitativ metod som även den är muntlig. Denna studie baserades på barns egna upplevda händelser och relationer till familj och vänner (FFI) samt de berättelser som barnet skapade utifrån de givna orden ”Robins olycka, Robins matteprov, Robin flyttar och Robin har bekymmer i skolan” (SBST) men även från svaren utifrån Kerns trygghetsskala (KSS).

Deltagare

I studien har 16 flickor och 15 pojkar deltagit från olika klasser från fem svenska grundskolor i södra Sverige som redan hade valts ut till mig. Barnen var mellan 8-11 år gamla. Medelvärde för pojkar var 9.93 år och för flickor 9.24 år. Standardavvikelsen för både flickor och pojkar var 0.51 och medelvärdet för dem båda var 1.5. Alla barn talade svenska och ställde frivilligt upp i undersökningen med ett godkännande ifrån sina föräldrar.

Material

Deltagande barn engagerade sig i attberätta den bästa berättelsen om Robin i SBST (Psouni & Apetroaia (under förberedelse) och intervjuades med FFI (Steele & Steele, 2005). Sist fyllde de i KSS (Kerns, 1996). Översättning till svenska är gjord av Psouni och Clucas (2010).

Secure Base Script Test (SBST)

Secure Base Script Test (SBST) är ett snabbt och enkelt test som är utformat av Psouni och Apetroaia (2009). Utifrån ett antal hjälpord skapar barn i mellanbarndomen och tidig tonårsålder (8 till 15 år) ”den bästa berättelsen” de kan utifrån de givna orden. Fem olika uppsättningar hjälpord innefattar totalt 12 ord för varje uppsättning presenteras för barnet. Vilka utgör en grundidé till hur berättelser kan formas. Orden är uppdelade i tre kolumner med fyra ord i varje kolumn. Den första kolumnen ger information om vad händelsen ska handla om och den andra kolumnen talar om vem som är med huvudpersonen Robin, såsom mor eller far, eller bästa kompis Alex eller Alexandra. Deltagarna behöver inte använda alla orden och kan också ändra ordningen på orden. Det viktigaste är att de skapar ”den bästa möjliga berättelsen” som de kan.

Den första berättelsen är "Robins Födelsedag", en neutral uppvärmningsberättelse. Därefter kommer två berättelser, vid namn "Robins Olycka" och "Robins matteprov" som behandlar föräldrar - barn anknytningen samt två berättelser med titlarna "Robin har bekymmer i skolan" och "Robin Flyttar" vilka syftar till att aktualisera scripten för relationer till kompisar och vänner. De fyra olika berättelserna är balanserade för ordningseffekt utifrån riktlinjer av Psouni och Apetroaia (2009). Utifrån barnets berättelse kan vi nu poängsätta huruvida barnets trygghets script uttrycks i relationerna till vänner och familj. Betygen sätts utifrån en sjugradig skala där "7" uppväger flera underliggande punkter som t.ex. barnets förmåga att uttrycka sig i berättande form. Barnens berättelser värderas av flera tillförlitliga poängsättare, vilket säkrar en hög interbedömningsreliabilitet. Interbedömar reliabilitet för materialet i denna studie varierade mellan .85 - .89 för de olika berättelserna.

Scores från "Robins Olycka" och "Robins matteprov" kan sättas ihop i en SBST-delscore som har med föräldrabarnrelationen att göra medan scores från "Robin har bekymmer i skolan" och "Robin Flyttar" kan sättas ihop i en SBST-delscore som har med barn-barn relationer att göra. En SBST total score sammanfattar scriptedness scores från alla 4 berättelser.

Friends & Family Interview (FFI)

Friends and Family Interview är en kvalitativ intervju metod utvecklad av Steele och Steele (2005), som riktar sig till barn i mellanbarndomen och tidig tonårsåldern (8-15 år). FFI ger information om de interna arbetsmodeller som barnet har av sig själv och andra, d.v.s. reflektioner, observationer och återföreningar mellan barn/mor och barn/far (Steele & Steele, 2005). FFI är utformad utifrån ett utvecklingsperspektiv, där man ser till utvecklingen i tiden hos barn i mellanbarndomen. I mellanbarndomen kan barnet organisera positiva och negativa situationer utifrån den mängd information barnet får till sig på en högre nivå. Barnet kan nu plocka fram minnen och illustrera en berättelse kring händelsen. Det har en högre förståelse för sig själv och andra och kan sätta sig in i andra människors perspektiv, samt se på relationer ur olika synvinklar. Det förväntas att de barn som har en trygg bas i familjerelationerna bör vara kapabla till att möta utmaningar och lösa de konflikter som kan uppstå i relationerna (Steele & Steele, 2005).

Intervjun fokuserar på barnets mentala anknytningsrepresentationer och tar ca 20-30 min att genomföra. Frågor ställs kring barnets självkänsla, kompetens och skolkompetens. Under intervjun undersöks bland annat barnets "Theory of Mind" d.v.s. vilken förmåga barnet har att

ta andras perspektiv, såsom en förälders eller ett syskons. Intervjuaren undersöker även hur relationerna och interaktionerna har förändrats med åren mellan barnet/föräldern och mellan syskon och vänner och om barnet har en trygg anknytning i dessa relationer.

Frågorna i FFI handlar om barnet självt och dess vänner, syskon och föräldrar ur olika aspekter och synvinklar. Intervjuaren frågar också om barnets olika beteendemönster vid vissa känslouttryck, t.ex. vid aggression och ledsamhet och hur barnet resonerar kring dessa. Intervjun ger en mycket omfattande och värdefull information om hur barnet ser på sig självt och andra via känslouttryck. Barnet självt får välja om han eller hon inte vill besvara vissa av frågorna. Inget barn blir tvunget till att svara. Intervjun spelas in och transkriberas inför kodning. Allt material blir anonymt vid transkriberingen och där barnet har lämnat namn ersätts namnet exempelvis av ”person 1”. Poängsättningen av FFI görs enligt manualen 3.1 (Steele, Steele & Kriss, 2009).

Kerns Security Scale (KSS)

Kerns och hennes medarbetares trygghetsskala (Kerns et al., 1996) består av 21 frågor. Denna har blivit modifierad, bearbetad och anpassad till svenska av Psouni & Clucas (2010). Syftet med Kerns trygghetsskala är att mäta hur barnet upplever föräldrarnas tillgänglighet, lyhördhet och öppenhet för kommunikation, men även dess pålitlighet vid stöd och hjälp (Broberg, 2008).

Grundidén i frågeformuläret är hämtat ifrån Harters (1982) variant av formulär där barnet svarar på om han eller hon är mer som ”vissa barn...” eller ”som andra barn...” (Broberg, 2008). I Psouni och Clucas variant har ”vissa barn...” och ”andra barn” översatts till Robin/Rebecka och Alex/Alexandra beroende på vilket kön intervjupersonen är. Syftet är att det deltagande barnet ska kunna känna igen sig själv i kontexten. Barnets uppgift i båda avseendena är att skatta sig självt i vilken utsträckning påståendet stämmer, såsom i exemplet ”Robin har lätt för att lita på sin mamma och pappa MEN Alex är inte säker på om han kan lita på sin mamma och pappa”.

Svarsalternativen ringas in, en ”1” (Robin/Rebecka) eller en ”2” (Alex/Alexandra), med följdfrågan ”sådär” eller ”helt”. Dessa fyra svarsalternativ: ”Robin/helt”, ”Robin/sådär”, ”Alex/sådär” och ”Alex/helt” utgör en poängskala innehållandes fyra poäng, vilket gör det möjligt att poängsätta formuläret. Svarsalternativet väljer barnet själv utifrån det alternativ som stämmer bäst in på dem.

Tidigare bestod Kerns modell av att varje fråga berörde enbart en förälder, antingen mor eller far. Dessa svar gav upphov till låg validitet (Broberg, 2008). I Psouni och Clucas version tas båda föräldrarna med i en och samma fråga (Clucas, 2009). Några av frågorna i formuläret är omvända, d.v.s. omvänt tänkande, för att se om barnet hänger med under proceduren.

Reabiliteten i Kerns trygghetsskala uppvisade en hög intern alpha-reabilitet på 0.85.

Procedur

Testledaren tog kontakt med rektorer på grundskolor i södra Sverige för att berätta om projektet med syfte att få rektorns godkännande att projektet genomfördes i deras skola. Även läraren till vardera klass som skulle ingå i projektet introducerades om projektet med ett informationspapper som skickades ut. Därefter kom testledaren och läraren överens om en tid via mail eller telefon när denne kunde komma till klassen för att informera om studiens tillvägagångssätt. Testledaren tog sig till skolan och klassen, pratade kort om vad projektet innebar och visade exempel för barnen om hur man skapar en berättelse utifrån de givna orden. Till sist delades en skriftlig informationsblankett ut som skickades med hem till föräldrarna. Själva presentationen tog ca 20 minuter. De som ville delta behövde sina föräldrars tillstånd och inom 1-2 veckor skulle barnet ha återlämnat svarsblanketten till sin respektive klasslärare med sina föräldrars underskrift. Därefter kom testledaren till skolan för att samla in svarsblanketterna ifrån lärarna. Till de barn som hade valt att delta utdelades varsin kod, som ingick i ett kodsystäm för att bevara anonymiteten. Testledaren tog kontakt med respektive förälder för att informera att deras barn nu skulle intervjuas. Tillsammans med föräldern bestämdes det en passande tid att intervjua barnet på. Testledaren tog sig till skolan och intervjuade barnet i ett enskilt rum, ett barn i taget på fritis. Barnet (deltagaren) fick själva välja om de ville börja med att berätta berättelserna om ”Robin” eller att bli intervjuade med FFI. Alla deltagarna avslutade med Kerns trygghetsskala. Samtliga tre tester tog ca 30 – 90 minuter att genomföra och hela intervjun genomfördes på en och samma dag inklusive en paus.

Berättelserna och intervjun spelades in på en mp3 spelare och brändes sedan över på en CD-skiva för att skickas iväg för transkribering. Transkriberingen gjordes ord för ord för intervjun och berättelserna och alla givna namn togs bort, allt för att bevara anonymiteten. FFI intervjun poängsattes av en tillförlitlig upphovskvinna. SBST (berättelserna om Robin) poängsattes av flera olika tillförlitliga poängsättare, tränade i poängsättning, för att sedan jämföra sina poäng och se om dessa överrenstämde med upphovskvinnans i ett reliabilitetstest.

Resultat

Mitt första syfte med arbetet var att undersöka relationen mellan barnets Tryggbas - script via föräldra-barn scriptedness delscore i Secure Base Script Test (SBST) och hur de beskriver sin relation till sin mor och far i Friends and Family Interview (d.v.s. trygghet i FFI). Vidare ämnade jag undersöka om relationen trygghetsbas (SBST) och tryggheten (FFI) emellan skiljer sig för barnets representationer av sin relation till mor respektive far.

Relationen mellan barnets tryggbas -script scriptedness (SBST-delscore parent) och trygghet i representationen av relationen till modern (FFI-trygg bas moder) respektive fadern (FFI- trygg bas fader) undersöktes med att använda Pearsons produkt moment, korrelationskoefficient. Resultatet visade på en medelstark korrelation, $r = .36$ mellan SBST scriptedness och FFI-trygg bas moder ($p < .05$) och en svag korrelation mellan SBST scriptedness och FFI-trygg bas fader ($r = .19, ns$). Överlag låg korrelationen mellan SBST delscores och total score och den upplevda tryggheten till far som fångad i FFI lägre än motsvarande korrelationer mellan tryggheten till mor och SBST scores (se Tabell 1, nedan).

Tabell 1

Korrelationsanalys Mellan SBST och FFI Tryggbas - script, N = 31.

	FFI-tryggbas moder	FFI-tryggbas fader
SBST delscore parent	.36*	.19
SBST delscore friend	.28 ⁺	.05
SBST Total	.36*	.13

Not. * $p < .05$, ** $p < .01$, ⁺ $p < .10$

Vidare var syftet att undersöka kvalitén i barnets representation av sin relation till sina föräldrar (FFI) är associerad med tryggbas script (SBST).

I Tabell 2 (nedan) redovisas mer ingående relationen mellan SBST sub-scores och total score för scriptedness, och FFI dimensionerna ”Ilska gentemot mamma” (ILSK_M), ”Ilska gentemot pappa” (ILSK_F), ”Total koherens i barnets berättelse” (COH), Reflektivt fungerande – känslorikedom i relation till mamma” (RF_M), ”Reflektiv fungerande –

känslorikedom i relation till pappa” (RF_F). Alla dessa FFI-variabler är associerade till barnets mentalisering kring sin relation till föräldrarna ur ett sinnestillstånd då barnet blir lämnat ensam utan sina föräldrars närvaro (Steele, Steele & Kriss, 2009).

Mellan scriptedness i föräldra-barn berättelser (Parent_SBST) och barnets övergripande koherens i intervju FFI (COH) visades en svag, positiv korrelation ($r = .21$, *ns*). Barnets reflektiva tänkande som resulterar i medvetande av olika känslor i relationen till modern (RF_M), och i relationen till fadern (RF_F) uppgav svaga korrelationer med Parent_SBST. Däremot uppvisades en starkare korrelation mellan Friend_SBST och medvetande av olika känslor i relationen till modern ($r = .20$, *ns*) samt relation till fadern ($r = .11$, *ns*).

Korrelationen mellan scriptedness i föräldra-barn relaterade berättelser i SBST (Parent_SBST) och överväldigande ilska uttryckt i FFI visade ett starkt negativt samband när det gäller ilska gentemot Moder (ILSK_M) ($r = -.27$, $p < .10$) och ett något svagare negativt samband när det gäller ilska gentemot far (ILSK_F) ($r = -.19$, *ns*). Både Parent_SBST och SBST total korrelerade positivt med barnets score på positiv självkänsla (S_EST) i FFI och alla SBST scores korrelerade positivt med barnets förmåga att hantera upprörande situationer och känslor (Adaptive Response ADA) i FFI (se Tabell 2). Även om dessa samband inte är signifikanta tyder de på ett konsekvent mönster där högre trygghets score håller ihop med högre koherens i barnets representation, mindre ilska och högre medvetande av olika känslor.

Tabell 2

Korrelationsanalys av scriptedness enligt SBST delscores och total score och FFI-variabler

	COH	RF_M	RF_F	ILSK_M	ILSK_F	S_EST	ADA
Parent_SBST	.21	.002	.04	-.27 ⁺	-.19	.33 ⁺	.25
Friend_SBST	.17	.20	.11	-.11	-.03	.04	.20
SBST_total	.21	.10	.08	-.21	-.12	.22	.25

Not * $p < .05$, ** $p < .01$, + $p < .10$

Sist men inte minst undersöktes om trygghets enligt SBST och trygghet enligt FFI håller ihop med trygghet enligt Kerns trygghetsskala (KSS: Kerns, 1996), en väletablerad metod där man mäter hur barnet upplever föräldrarnas tillgänglighet, lyhördhet och öppenhet för kommunikation, men även dess pålitlighet vid stöd och hjälp (Broberg, 2008).

I Tabell 3 visas korrelationer mellan SBST scores, FFI koherens och trygghet och KSS score. I Tabellens sista rad blir det tydligt att trygghet scores enligt SBST korrelerar signifikant med trygghet enligt KSS. Däremot är det så att ju högre trygghet enligt KSS desto lägre koherens och trygghet i barnets representation enligt FFI.

Tabell 3

Korrelation mellan SBST scores, FFI koherens (COH) och trygghet (SBM för mor och SBF för far) och KSS total score

	SBST-total	Parent_SBST	Friend_SBST	COH(FFI)	SBM(FFI)	SBF(FFI)	KSS_total
SBST-total	1						
Parent_SBST	.93**	1					
Friend_SBST	.89**	.65**	1				
COH(FFI)	.21	.21	.17	1			
SBM(FFI)	.36*	.36*	.28	.85**	1		
SBF(FFI)	.14	.19	.05	.79**	.83**	1	
KSS_Total	.36*	.35 ⁺	.30 ⁺	-.26	-.25	-.26	1

Not *p<.05, **p<.01, ⁺p<.10

För att vidare undersöka detta oväntade fynd gjordes Envägs variansanalys (ANOVA) med klassificeringar av barnen i kategorier trygg (secure) eller otrygg (insecure-dismissing samt insecure-preoccupied) som grupperingsvariabel. Tabell 4 sammanfattar resultaten från dessa analyser.

Beroende på om barnet klassificerats som trygg eller otrygg i FFI visade det sig en signifikant skillnad i trygghet score enligt SBST (SBST _total) (scriptedness medelvärde för otrygga barn = 3.48 och för trygga barn = 4.05) men ingen signifikant skillnad i trygghet score enligt KSS (Kerns _total) (medelvärde för otrygga barn = 3.63 och för trygga barn = 3.46). Utifrån dessa resultat kan det konstateras att Kerns trygghetsskala (KSS) inte reflekterar trygghet på ett tillförlitligt sätt.

Tabell 4

Variansanalys för skillnader mellan trygga och otrygga barn enligt FFI, på SBST och KSS

	F(1, 28)	p
Parent_SBST	3.743	.064
Friend_SBST	3.643	.067
SBST_total	4.588	.041
KSS	1.900	.180

Diskussion

Mitt syfte med detta arbete var att undersöka relationen mellan barnets scriptedness i Secure Base Script Test (SBST) och deras representationer av sin relation till sin mor och far som den framstår av beskrivningar i Friends and Family Interview (FFI) och vidare ifall man kan identifiera en korrelation i barnets trygghetsbas i SBST och specifika indikatorer av trygghet i FFI. Vidare ville jag undersöka om mönstret i eventuella sådana samband varierar mellan barnets beskrivningar av sin relation till sin mor respektive far, att undersöka alltså om det fanns en skillnad i hur dessa beskrivningar av relationen till respektive förälder håller ihop med barnets generella trygg-bas script.

Studien visar ett positivt, signifikant samband mellan styrka i barnets trygg-bas script och berättelser, i intervjun, som tyder på att föräldern utgör en tryggbas för barnet. Detta innebär att, om barnet tidigt i livet skapade mentala scheman om att föräldrarna kan vara en bas för trygghet, till hjälp för att lösa problem och svårigheter som uppstår, så är det mer sannolikt att de även senare i livet beskriver sina föräldrar som sådana. Det negativa sambandet mellan överväldigande ilska gentemot mamman och pappan i barnets berättelse i intervjun (FFI) och kvalitén i barnets trygg-bas script är vidare indikation att SBST fångar styrkan i trygg-bas script och att denna styrka är associerad med trygga representationer av anknytning.

Ett barn testar gränser och drar lärdomar av andra för att kunna utvecklas till en enskild individ. Script är en del av barnets undermedvetna och identifierar problem som uppstår för barnet i vardagliga situationer, vilket visas på i exemplen ”Robins matteprov” och ”Robins olycka”. När föräldern besvarar barnets signaler tillfredsställs barnets behov och barnet känner sig tryggt. Om barnets signaler däremot inte besvaras av föräldern, får barnet inte den trygghet den behöver och kommer då att handikappas genom en otrygg anknytning (Broberg, 2008). Relationen till föräldrarna är således oerhört viktigt för ett barns utveckling, så att barnet kan känna sig tryggt och väl bemött av sina anknytningspersoner (Bretherton & Munholland, 2008). I en anknytningsrelation mellan förälder och barn bör det finnas kvalitet av interaktioner och öppna diskussioner kring känslor och att föräldrarna på så sätt bidrar till en gynnsam utveckling med en trygg bas åt barnet. Det är inom familjen som den första grunden läggs för en trygg bas och det är här barnet utvecklar sina första grundläggande script (Broberg, 2006). Men anknytningen är ett kontinuerligt arbete mellan förälder och barn livet ut (Fivusch, 2006). Så man kan inte utesluta att kvalitén i barnets trygg-bas script som den utvärderas av scriptedness i SBST kan även spegla att barnet har aktiva kunskaper, ord, ett

intresse att skapa berättelser nu, och vi kan inte vara säkra om detta är ett resultat av barnets tidigare erfarenheter med sina föräldrar eller ett resultat av senare erfarenheter med sina föräldrar.

Beskrivningar, i intervjun, av en relation till mamman som tyder på trygghet, var även signifikant och positivt associerat med barnets script avseende problem som uppstår i relationen med nära vänner i skolan, eller utanför. Detta tyder på att tryggheten i relationen till mamman, och de kommunikationsmönster som barnet lär sig i denna relation, påverkar starkt barnets förmåga att närma sig problem med andra barn. Relationen mellan scriptedness i barnets SBST berättelser där vänskapsrelationer – och associerade problem – är i fokus, och barnets medvetande om olika känslor i relationen till mamman specifikt (RF_M) förstärker vidare detta fynd. Kerns (2008) påpekar att de barn som växer upp i en trygg miljö i en omsorgsfull familj kommer att utveckla ett ”tryggt jag” medan de barn som växer upp i en otrygg miljö i en otrygg familj kommer att forma ett ”otryggt jag”. På detta sätt är det förväntat att kvalitén i trygg-bas script även relaterar till kvalitén hur pass bra lösningar barnet vävar in i berättelserna, för problem som uppstod i skolan och i relation till andra barn. Tryggheten i relationen till pappan (FFI) är inte lika starkt associerad till barnets trygg-bas script (SBST) som tryggheten i relationen till mamman (FFI) var. Detta kan vara en indikation att även bland barn med starka trygg-bas script tenderar barn att vända sig mer till modern än till fadern med sina problem som uppstår, som det framstår av deras berättelser i intervjun. Orsaken till detta föreslås ha att göra med att modern är den första anknytningspersonen i ett barns liv som ger den trygghet, omsorg och mat (Havneskiöld, 2009). När barnet sedan växer upp och börjar utforska sin omgivning kommer tryggbas - scripten som skapades just i relationen till mamman att aktiveras när problem uppstår och ska lösas. Men en annan förklaring kan vara att i intervjun (FFI), frågorna om relationen till mamman ställs alltid först, sedan ställs frågorna om relationen till pappan. Priming effekter kan därför inte uteslutas.

Analysen i studien visade endast ett svagt samband mellan föräldrar -barn scriptedness delscore i SBST och den övergripande koherensen i barnets berättelse under intervjun. I takt med att barnet blir äldre umgås barnet mer intensivt med sina jämnåriga vänner i skolan och vid olika fritidsaktiviteter, vilket ger upphov till utbredda script, sådana som kanske SBST delscore från vän-vän berättelserna fångar upp. Att barnets övergripande koherens under intervjun är förknippad med kvalitén i den ursprungliga trygg-bas scripten men inte med

vänskaps scripten kan ses som en indikation att betydelsen av relationen till föräldrarna för barnets trygghet även efter småbarnsåren.

Jag använde mig utav tre olika mätinstrument i min undersökning. Dessa var Friends and family Interview (FFI: Steele & Steele, 2005), Secure Base Script Test (SBST: Psouni & Apetroaia, 2009) och Kerns trygghetsskala (Kerns, 2006). Trots att jag fann i denna undersökning många sammanhängande samband mellan SBST scriptedness scores och variabler i FFI, fann jag inga sammanhängande resultat mellan trygghet enligt Kerns trygghetsskala och variabler i FFI eller FFI klassificeringar. Kerns trygghetsska i denna studie verkar vara svag i att utläsa trygghet - script hos barn. En tänkvärd slutsats kring Kerns trygghetsskala är att omformulera de 21 påståendena.

Metodologiska svagheter och förslag för framtid forskning

I studien deltog 31 barn, vilket bidrar till svårigheten att generalisera studiens slutsatser och bör därför betraktas som en preliminär studie. En större studie bör genomföras för att få ett så tillförlitligt slutresultat som symboliserar populationen utav barn i 8-11 års ålder. En priming-effekt kan misstänkas, men på en vag grund, då barnen själva fick välja om de ville börja berätta berättelserna om Robin (SBST) eller svara på frågorna rörande deras vänner och familj i FFI. Berättelserna i SBST kan ha påverkat barns sätt att svara på i FFI och vice versa. I intervjun (FFI) ställs frågorna rörande relationen till mamman först, därefter frågorna om relationen till pappan, denna uppdelning av frågor kan ha en effekt på hur rikt material det skapas vad gäller barnets relation till mor respektive far, vilket i sin tur kan påverka själva scoringen och respektive variabler och leda till fel.

I Kerns trygghetsskala (KSS) som användes här slås mamma och pappa till en enhet, tex ”Robin har lätt för att lita på sin mamma och pappa MEN Alex är inte säker på om han kan lita på sin mamma och pappa”. Detta sätt kan påverka framtida studier kring Kerns tillförlitlighet som testmetod vid liknande studier som denna. Därför bör Kerns trygghetsskala (KSS) ses över, möjligtvis bör man använda skalan ur sin ursprungliga form och se om den beter sig mer som FFI och SBST. För nu har Kerns trygghetsskala en mycket liten tillförlitlighet för att styrka SBST och FFI vid i en studie om trygghet - script.

Slutsats

Den forskning som har gjorts på barn i mellanbarndomen är betydande för hur vi tar tillvara

på barnens utveckling och vad den betyder för dem. Det är mellan 8 - 11 år som barnet utvecklar sin medvetenhet, sina script och sina interaktioner med andra anknytningspersoner. Barnet blir allt mer en enskild individ. I min studie har jag fokuserat på tryggbas - scriptet hos barnet i relation till föräldern. Med tryggbas - script i Secure Base Script Test (SBST) (Psouni & Apetroaia, 2009) och i Friends and Family Interview (FFI) utformat av Steele & Steele (2005) har jag försökt öka förståelse kring barns tryggbas - script och dess relation till deras representationer av anknytning till föräldrarna. Jag har funnit mycket stöd att SBST som metod fångar upp barnets tryggbas -script på ett sätt som håller samman med information kring barnets trygghet och andra aspekter i deras anknytningsrepresentation enligt FFI. Denna berättelsebaserade metod för att komma åt tryggbas information hos barnen verkar vara mycket informativ och användbar. Detta stödjer även idén att tidiga anknytningsrelaterade erfarenheter lagras som scripts.

Referenslista

- Bakermans- Kranenburg, M. J. (2006). Script- like attachment representations: Steps towards a secure base for further research. *Attachment & Human Development*, 8(3): 275-281.
- Bowlby, J. (1994) *En trygg bas*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Bretherton, I, & Munholland, A, K (2008). Internal Working models in attachment Relationship, elaborating a central construct in Attachment Theory. I J, Cassidy & P. R. Shaver (2008) (Eds.), *Handbook of attachment, Theory, Research and Clinical Applications (2nd ed)*, s 102-123. New York: Guilford Press.
- Broberg, A. Risholm Mothander, P. Granqvist, P. Ivarsson, T (2006). *Anknytningsteori: betydelsen av nära känslomässiga relationer*. Stockholm: Natur och kultur.
- Broberg, A. Risholm Mothander, P. Granqvist, P. Ivarsson, T (2008). *Anknytning i Praktiken, tillämpningar av anknytningsteorin*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Clucas, P. (2009). *The narrative assessment of attachment: validity of the Secure Base Script Test for middle childhood*. (C- uppsats) Lunds Universitet, institutet för psykologi.
- Fivusch, R. (2006). Scripting attachment: Generalized event representations and internal working models. *Attachment & Human Development*, 8(3): 283-289.
- Havnesköld, L & Risholm - Mothander, P. (2009) *Utvecklingspsykologi*, Stockholm: Liber AB.
- Kerns, K. (2008). Attachment in Middle Childhood. I J Cassidy & P. R. Shaver (2008),(Eds.), *Handbook of attachment, Theory, Research and Clinical Applications (2nd ed)*, kap 17 s. 366-378. New York: Guilford Press.
- Kerns, K. A., Klepac, L., & Cole, A. (1996). Peer relationships and preadolescents' perceptions of security in the child – mother relationship. *Developmental Psychology*, 32(3), 457 – 466.
- Psouni, E. & Apetroaia, A. (2009) *Narrative Assessment of Children's Attachment Representations: The Scoring of Secure Base Script Content*. Secure Base Script Test for Middle Childhood. Icke publicerat manuskript.

- Psouni. E., & Apetroaia, A. (in preparation). Secure Base Scripts in Middle Childhood: The Development of a New Measure. Manuscript in preparation.
- Psouni. E. & Clucas, P. (2010) *Kerns Security Scale for Middle Childhood*, översättning, bearbetning och anpassning till Svenska. Institutionen för psykologi, Lunds Universitet.
- Steele. H., & Steele, M. (2005). The construct of coherence as an indicator of attachment security in middle childhood: The Friends and Family Interview. In K. Kerns & R. Richardson (Eds), *Attachment in middle childhood* (pp 137-160) New York: Guilford Press.
- Steele. H. Steele, M. and Kriss, A (2009). The Friends and Family Interview (FFI) Coding Guidelines, *center for Attachment Research, New School for Social Research*. Icke publicerat manuskript.
- Waters. H.S. & Waters, E. (2006). The attachment working models concept: Among other things, we build script like representations of secure base experiences. *Attachment & Human Development*, 8(3), 185-197.